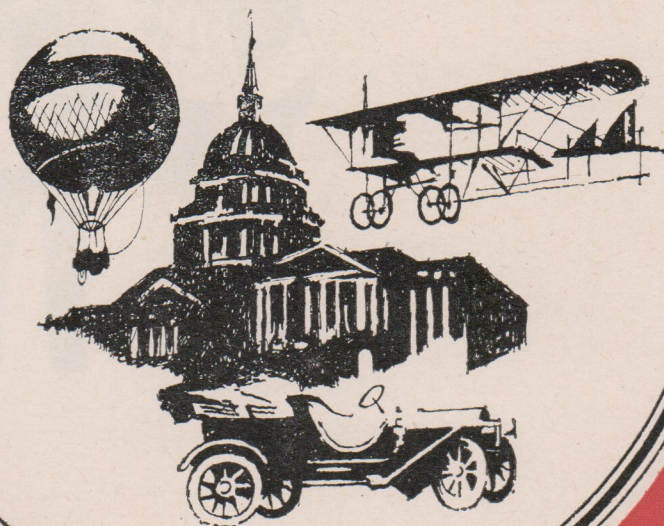
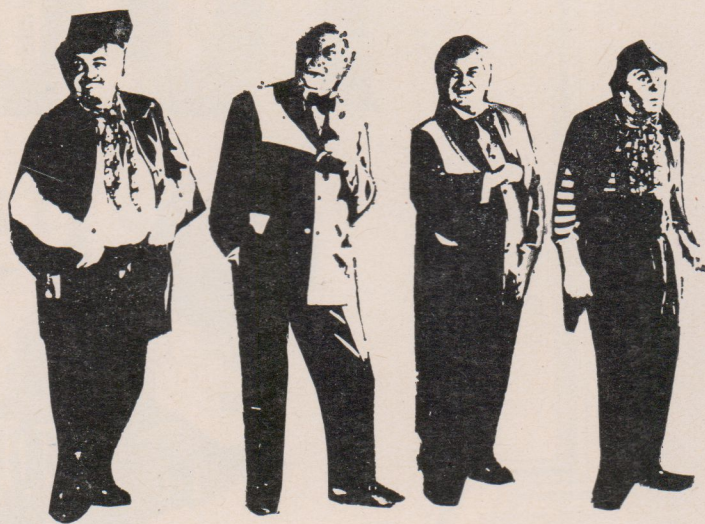

Rudolf Piskáček

TULAR

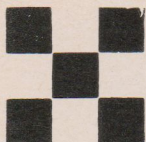
*Jak to ptáče světem sem a tam
smuten bloudím bez cíle a sám,
přejdou hory doly vsi i města
kam však vede moje cesta
to já sotva znám.*

*A tak toulám se už dlouhý čas,
dnes mám bídu, zítra nouzi zas,
věru kapsy moje jsou tak chudé
pomalu že sotva zbude
v nich na provaz.*

*A přec kupodivu někdy zdá se mi,
že jsem nejbohatší člověk na zemi.*

*Když zjara první vonný květ
se venku začne rozvíjet,
každému štěstí na tváři
hned zazáří.*

*A vůně šeříků láká
i ubohého tuláka,
vždyť jako jiným též mu vzkvet
ten máje květ.*

Piskáčkovy operety se vždycky těšily velké oblibě, především díky své bohaté a přístupné melodice, která také způsobila, že některá jejich hudební čísla přímo zlidověla. Takovou písní jsou například „České panenky“ z Perel panny Serafinky, takovou je i Tulákova píseň „Když zjara první vonný květ“ ze stejnojmenné operety, která je druhým nejznámějším dílem svého autora. Tulák byl vždycky oblíbenou repertoárovou operetou všech našich scén, velkých i malých. Byla to především její přístupná, neobyčejně působivá hudba, která byla příčinou její značné popularity. Byla to také vděčná titulní postava, která dávala hercům pěkné možnosti a vždycky se líbila. Bylo to také libreto, s osvědčenou zápletkou, založenou na záměně osob, prostě na motivu, který byl odedávna často využíván. Jenže to libivé libreto bylo už předem odsouzeno k poměrně rychlému stárnutí.

První příčinou byl už samotný fakt, že skladatel tak ryze český, jakým bezesporu Piskáček byl a zůstane, přijal libreto z amerického prostředí. Jeho autoři přepracovali blíže neurčenou americkou hru, ale takovým způsobem,

SLOVO NA OKRAJ

že americký život zobrazuje přinejmenším naivně. To by ještě nebylo nejhorší. Řada operetních libret – i významných – touto vlastností oplývá. Horší bylo, že libretisté plně podlehlí dobové módě

sentimentálních románek, typu naší předválečné Červené knihovny, kde se to jen hemžilo „velkými city“ a scénami, vypočítanými na dojetí čtenářů. Tato neblahá móda vnikla i do operety a byla

hlavní příčinou toho, že se tento žánr pro mnohé stal synonymem kýče. Přitom sentimentální struna v tehdejší operetě zněla velmi často, protože zvyšovala její oblibu. Zvláště, když jí podlehli i skla-

datelé velmi významní, jako například v řadě svých děl sám Lehár. Sentimentální ladění bylo však bezesporu ve všech uměleckých žánrech zjevem úpadkovým. Projevilo se to i v Tulákovi.

SLOVO NA OKRAJ

Základní, plně komediální zápletka je zde prostoupena scénami, plnými kaširovaného sentimentu do té míry, že humor se dostává jaksí na druhý plán – do pozadí – a dominují „velké city“, „ušlechtilost“ a slza.

V této podobě by ovšem byl Tulák dnešnímu publiku – nebo aspoň jeho větší části – těžko stravitelný a současnému našemu divadlu prostě nepřijatelný. Přitom však Piskáčkova hudba představuje hodnotu, kterou z našeho kulturního dědictví vymazat nemůžeme, ani nechceme. A hrát ji pouze v rozhlase či na estrádách, znamená potlačit její nejlustnější kvalitu – jevištní, divadelní účín.

Proto naše inscenace představuje pokus o obnovu, a tím i obhajobu Tuláka. Museli jsme se pokusit o překonání nedostatku původního libreta tím, že jsme je přepracovali a jaksí přeladili. Snažili jsme se potlačit strunu sentimentální a naopak zvýšit jeho veselohernost. Nejen situačně, ale také ve změně charakteru řady postav. A ovšem v jejich interpretaci. Takže předělání libreta a samotná inscenace splývají v jeden celek, jehož snahou je zůstat v souladu s Piskáčkovou hudbou a být přitom na úrovni divadla naší doby. Divadla zábavného, plného svěží melodiky, divadla přitažlivého a účinného. Kdyby se nám to podařilo, byli bychom spokojeni my, divák i Piskáček.

V. H.

Rudolf Piskáček

TULAR

(PLES TULÁKŮ)

Opereta o dvou dějstvích

Libreto / Ruda Mařík a Emanuel Brožík

Přepřacování libereta a zpěvních textů / Vladislav Hamšík

Dirigent / Vladimír Brázda

Režisér / Vladislav Hamšík

Výtvarník scény / Vladimír Šrámek,

nositel vyznamenání Za vynikající práci

Výtvarník kostýmů / Bohuslava Čiháková

Choreograf / Karel Jurčík

Sbormistr / Josef Kubenka

Korepetitoři / Květoslava Millerová a František Čihánek

Představení řídí / Stanislav Muntág

Text sleduje / Jarmila Markusová

OPERETA STÁTNÍHO DIVADLA V OSTRAVĚ,
NOSITELE ŘÁDU PRÁCE

OSOBY A OBSAZENÍ

Andy Steeve, pivní král	Kořta Holubář / Karel Lupínek
Betsy, jeho dcera	Ilona Flaková / Ilona Simandlová
Ralf, jeho syn	Jan Vyorálek
Paddy Bluffs, námořní poručík	Petr Miller / Karel Smolka
Davy Bloom, žvýkačkový král	Josef Kobr / Ota Viktorin
Mary Kennytová	Karla Diváková / Hana Hradilová
Jenny Thompsonová	Zasloužilá umělkyně Liběna Astrová
	Helena Riehslová
Pick	Karel Šíp
Kohn	František Návrat
Sam	Oldřich Pika
Tower	Miroslav Dvorník
Tajemník	Jiří Rogozný
Úřednice	Zdena Luzarová
Účetní	Rajmund Mader
Pokladní	Marie Grzegorzová
John Bill, tulák	* * *
Přátelé a hosté Andy Steeva	sbor operety SDO

PREMIÉRA 20. LISTOPADU 1976
V DIVADLE JIŘÍHO MYRONA

Zvykli jsme si nazývat mnohé operety klasickými, ačkoliv jim toto označení vlastně nepatří, chápeme-li hudební klasiku jako dobu Haydna, Mozarta a Beethovena. Ale v operetním světě tento výraz často používáme u Offenbacha, Strausse nebo i u Lehára. K těmto — chcete-li — klasikům náš Rudolf Piskáček nenáleží, ale máme jej rádi a v naší operetní tvorbě mu patří čelné místo, protože je — český a lidový. Jeho hudba je význačná svou srozumitelností, melodičností a divadelní účinností. Vždyť také pochází ze staré muzikantské rodiny. Narodil se 15. března 1884 v Praze jako syn znamenitého varhaníka. Jeho bratr byl rovněž skladatelem a dokonce profesorem na pražské konzervatoři. Otec se věnoval vážné hudbě a k tomu také vedl svého syna, o kterém se mluvilo jako o zázračném dítěti, již od jeho mládí. Současně ho však nechal studovat na gymnáziu v Křemencově ulici, aby měl řádné vzdělání a zajištěnou existenci. A již zde začal Rudolf komponovat. Nejprve napsal jednoaktovou operu, pak tříaktovou hudební frašku „Pan vašnosta“, která byla hrána — a s úspěchem — v divadle U Libuše. Student Piskáček však dlouho nevydržel spojovat klasické gymnaziální vzdělávání se svou touhou: být hudebním skladatelem, a tak již v septimě předčasně gymnázium opouští a věnuje se jen hudbě a jejímu studiu. Pro svůj mimořádný talent byl přijat hned do druhého ročníku pražské konzervatoře, kde studoval varhanické oddělení a kompozici u samotného Antonína Dvořáka. Byl jedním z nejtalentovanějších a nejlepších posluchačů, takže si mohl dovolit kromě studii zastávat také

ÚSPĚCHY A PROHRY RUDOLFA PISKÁČKA

místo varhaníka v synagoze na Smíchově a v kostele U Křižovníků. Mimo to stále komponuje hudební frašky, uváděné na menších pražských scénách, zejména ve Smíchovské aréně a je již osvědčeným autorem. Mýlili bychom se, kdyby-

chom si mysleli, že se věnuje jen „lehké múze“. Během studií napsal houslovou sonátu a - moll, která byla poctěna cenou České akademie a svá studia zakončil absolventskou prací — velkou symfonickou básní „Sardanapal“, která byla

rovněž vysoko ohodnocena. V té době, v roce 1907, se uvolnilo místo kapelníka v tehdejší Pištěkově divadle a Piskáček udělal krok, který pak předznamenal celou jeho další životní dráhu. Stal se kapelníkem, o rok později přešel do no-

vě otevřeného Vinohradského divadla, nejprve jako korepetitor, pak jako kapelník a po odchodu Čelanského se stal šéfem operety. Tam také složil svou první operetu „Osudný manévr“.

Zde pracoval deset let a za tuto

ÚSPĚCHY A PROHRY RUDOLFA PISKÁČKA

dobu napsal většinu svých operet a zde je také uvedl. Ty nejnámější přežily svého autora, takže dodnes hrajeme jeho „Perly panny Serafinky“, „Děvče z předměstí“, „Slováckou princezku“ a nyní „Tuláka“. A uveďme i ty méně známější, ale přesto oblíbené: „Táta dlouhán“, „Osudný manévr“ nebo „Žena jeho snů“. Ve Vinohradském divadle také spolupracoval s pozdějším velkým režisérem K. H. Hilarem, tehdy ovšem ještě neznámým. Od roku 1918 byl pak nějaký čas kapelníkem vojenské hudby a později se vrátil jako šéf operety do Pištěkova divadla. Ačkoliv jako hudebník a skladatel slavil velké úspěchy, v životě tyto úspěchy neměl. Musel rychle komponovat, a snad toto kvapné tempo, jeho neklidná krev a neustálý nedostatek peněz způsobily, že jeho tvorba začala ztrácet na kvalitě a zájem o jeho skladby upadal. Pokusil se o vlastní podnikání, podnikl zájezd do Jugoslávie i do Spojených států, ale nedařilo se mu. Ztrácí sebedůvěru i víru ve svůj nesporný talent, opouští Prahu a odchází na venkov, kde se živí hrou na klavír v noční vinárně. Ale ještě se nevzdává. Vrací se zpět do Prahy a pokouší se začít znovu. Jeho opožděná snaha o znovunabytí svého společenského postavení a umělecké pozice však byla příliš opožděná. Ode všech zapomenut a všemi opuštěn, umírá v roce 1940 ve svých 56 letech.

Je škoda, že se mu nepodařilo své velké hudební umění spojit s uměním žít. Nepochybně bychom dnes mohli uvádět mnoho dalších operet Rudolfa Piskáčka, operet s hudbou plnou melodiky a divadelní výraznosti, s hudbou především lidovou.

Vedoucí technického provozu
Jevištní mistr

Mistr osvětlení
Vedoucí elektroakustiky
Vedoucí vlásenkárny
Vedoucí garderobiér
Vedoucí rekvizit
Vedoucí provozu dekoračních dílen
Vedoucí dámské krejčovny
Vedoucí pánské krejčovny

Václav Kožušník
Jiří Vaněk
Antonín Pajer
Leopold Hanzel
Bořivoj Wojnar
Vojmil Nytra
Zdeněk Slíva
Jaroslav Laštovička
Marcela Kožušníková
Bohuslava Čiháková
Milan Mončka

STÁTNÍ DIVADLO V OSTRAVĚ / NOSITEL ŘÁDU PRÁCE

RUDOLF PISKÁČEK - TULÁK

Program vydalo Státní divadlo v Ostravě v redakci
Mojmíra Vyoral. Obálka a grafická úprava Mirek
Tittler, fotografie František Krasl, typografická spolu-
práce Antonín Mosler. Vytiskly Moravské tiskařské
závody, n. p., provoz 22, Ostrava 1, Hollarova 14.
Cena 2 Kčs. Všechna práva k provozování tohoto díla
zastupuje DILIA Praha.

PO DNEŠNÍM PŘEDSTAVENÍ VÁS ZVEME
DO STŘEDISEK ZÁVODU

INTERHOTEL

HOTEL
IMPERIAL

A DOPORUČUJEME VÁM K NÁVŠTĚVĚ:

RESTAURACE

výběr jídel tuzemských i cizích kuchyní
a cukrářských specialit

HALA

výběr káv v úpravách (italská, vídeňská
apod.), speciality výrobků studené kuchyně

VINARNA IMPERIAL – s tancem –

výběr značkových vín z dodávek
tuzemských i zahraničních
Provoz v tomto středisku denně do 3 hodin

INTERHOTEL OSTRAVA, ZÁV. IMPERIAL

Ostrava I, Tyršova 6, telefon 212800

Státní divadlo

Ostrava

nositel Řádu práce